

ІНСТРУМЕНТИ БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

¹д. екон. наук, професор **Сатир Л. М.**,

²к. екон. наук **Новікова В. В.**

Україна, Біла Церква, Білоцерківський національний аграрний університет;

¹завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

²викладач кафедри інформаційних систем і технологій

ARTICLE INFO

Received 1 September 2017

Accepted 21 September 2017

Published 7 October 2017

KEYWORDS

Business analysis,
business intelligence,
monitoring,
business,
business analytics tools

© 2017 The Authors.

ABSTRACT

The expediency of the use of technologies and tools of business intelligence for the monitoring of business activity is substantiated. It is established that in the domestic market of business analytics tools the most demanded are the tools of reporting and analysis. The use of the Microsoft BI platform in general and the Power BI tool, in particular for business monitoring, are considered. It has been found that business intelligence systems are in the first place demanded by enterprises with well-developed IT infrastructure operating in highly competitive industries. For owners of small businesses, the organization of monitoring their own business is, at the moment, a task whose implementation is virtually the main condition for the survival of their business in the difficult economic conditions of the post-crisis period. In view of this, a list of business analytics tools that can be advised for self-monitoring of business activity is defined.

Вступ. Ефективна та рентабельна робота вітчизняних суб'єктів господарської діяльності вимагає у сучасних економічних реаліях від управлінського персоналу вміння швидко опрацьовувати великі масиви даних, проводити аналітичну роботу із численними інформаційними ресурсами та навиків демонстрації важливих відомостей у зручній для розуміння та сприйняття формі. Ці та ряд інших актуальних завдань допомагають вирішити технології бізнес-аналізу. За допомогою бізнес-аналізу можна коригувати стратегію розвитку і роботи з системою на основі зрозумілих аргументів і конкретних даних. В системі управління комерційною організацією роль бізнес-аналітики полягає в тому, щоб надати інформаційне підтвердження та обґрунтування для прийняття управлінських рішень у процесі здійснення підприємницької діяльності та визначити перспективні напрями розвитку компанії, що забезпечать збалансоване дотримання вимог її найважливіших стейкхолдерів.

Сучасні компанії використовують бізнес-аналітику (фахівцями часто застосовується англomовний термін Business Intelligence (BI) для прийняття обґрунтованих рішень, скорочення витрат і пошуку нових перспектив для бізнесу. Бізнес-аналітика для вітчизняних підприємницьких структур може стати чимось більшим, ніж звичайна корпоративна звітність або набір інструментів для отримання інформації з облікових систем підприємства. На разі можна вести мову про доцільність використання бізнес-аналітики для вирішення завдання моніторингу підприємницької діяльності, зокрема з метою виявлення неефективних бізнес-процесів, які потребують модернізації або комплексної перебудови.

Використовуючи сучасні інструменти бізнес-аналізу, керівники підприємств можуть почати моніторинг даних самостійно і не чекати, поки ІТ-департамент сформує складні й заплутані звіти. Така демократизація доступу до інформації дає користувачам можливість підкріплювати реальними цифрами власні бізнес-рішення, які в іншому випадку були б засновані на інтуїції і випадковості.

У теоретичній площині обґрунтування доцільності активізації прийомів бізнес-аналітики прослідковується у працях таких вітчизняних вчених, як Бурак О. М. [1], Грабарев А. В., Домрачев В. М. [2], Клименко С. М., Шевчук Н. В. [3], Сисоєнко І. А. [4], Штефан Б. [5], Яремко З. М. [6], Ясенко О. [7], та зарубіжних дослідників - Кочбек А., Юріч М. Б. [8], Фолінас Д. [9], Пугна І. Б., Альбеску Ф., Бабену Д. [10]. Однак, не втрачають актуальності дослідження, присвячені пошуку конкретних інструментів бізнес-аналітики, здатних використовуватись для моніторингу підприємницької діяльності.

Результати дослідження. Загально прийнятим є визначення бізнес-аналізу як аналізу проблем бізнесу з метою знаходження правильних рішень через розподіл проблеми і встановлення

логічних зв'язків як ланок у ланцюжку. Застосування методології бізнес-аналізу є необхідним при реалізації проектів по автоматизації і впровадженню інформаційних систем і дозволяє підвищити ефективність проектування змін в бізнесі, стандартизації, вимірі і оцінці бізнес-процесів, комунікації при обговоренні складних питань. Найбільшого поширення використання методології бізнес-аналітики набуло у таких сферах, як автомобільна галузь, побутова техніка і електроніка, медіа, мода і стиль, одяг, громадське харчування, споживчі товари, роздрібний продаж через торговельні мережі, страхування, фінансові послуги, фармацевтика.

Ефективний інструмент бізнес-аналітики дозволить компонувати історію резервних даних, а також виявити причини і знайти вирішення конкретного бізнес-завдання. Тривалий період часу основними інструментальними засобами бізнес-аналітики були браузер і текстовий редактор, проте збільшені вимоги до якості обробки величезних масивів інформації змушують фахівців шукати більш потужні аналітичні інструменти. Такі інструменти мають дозволяти автоматизувати всі аспекти інформаційно-аналітичної діяльності в довільній предметній області, а також володіти ефективними засобами аналізу текстів на різних мовах.

На вітчизняному ринку інструментів бізнес-аналітики найбільшим попитом користуються інструменти звітності та аналізу OLAP, Data Mining і інші подібні технології. Саме вони є найбільш придатними для виконання завдання моніторингу підприємницької діяльності, оскільки дають змогу опрацьовувати великі масиви даних, що стосуються діяльності бізнес-структур, виявляти недоліки, порушення та вади у основній, фінансовій і інвестиційній діяльності підприємств, установ та організацій. Однак, у сучасних економічних реаліях акцент у бізнес-аналітиці поступово зміщується до повнофункціональних галузевих аналітичних рішень, які дозволяють організувати моніторинг підприємницької діяльності на якісно новому рівні – до нагляду за системами управління цільовим маркетингом, управління ризиками, проведення функціонально-вартісного аналізу, тощо.

Доцільно з метою активізації процесу якісного та функціонального моніторингу підприємницької діяльності в Україні активізувати використання такого інструменту бізнес-аналітики, як платформа Microsoft BI (Office, SharePoint, SQL Server). Перспективи її розвитку у нашій державі є досить оптимістичними. Все більше управлінців в Україні відкривають для себе можливості безкоштовної компоненти PowerPivot для Excel, що дозволяє створювати моделі даних і виробляти in-memoгу обчислення на робочому комп'ютері. Таким чином, Self-Service BI доступний кожному, хто використовує Microsoft Excel 2010. Також PowerPivot-моделі можна легко імпортувати в табличну модель Analysis Services і продовжувати взаємодіяти з даними в пам'яті, але вже на сервері. Таким чином, простота і швидкість розробки робить Microsoft BI доступним і для невеликих компаній із обмеженими фінансовими ресурсами, які прагнуть до перманентного моніторингу результатів власної підприємницької діяльності.

Додатковим стимулом для використання Microsoft BI у якості інструменту моніторингу підприємницької діяльності стала поява на ринку України такого продукту для бізнес-аналітики як SQL Server 2012. Поєднання в ньому повного переліку сервісів для побудови комплексного BI-проекту, таких як ETL, OLAP, in-memory інструментарію для оптимізації роботи DWH, сервісів класу EIM (master data management, data quality management) і інструментарію звітності дозволяє моніторити рівень оптимальності багатофункціональних рішень у процесі ведення підприємницької діяльності з мінімальними витратами на це фінансових ресурсів.

Здійснювати моніторинг та аналіз динамічно відновлюваних корпоративних даних різних видів за допомогою простих і зручних панелей моніторингу, інтерактивних звітів і яскравих візуалізацій можна шляхом використання такого інструменту бізнес-аналітики, як Power BI. За допомогою готових пакетів Power BI для популярних служб, таких як Salesforce, QuickBooks Online і Marketo, можна домогтися візуалізації даних за лічені хвилини, а новий додаток Excel 2016 дозволить публікувати їх в службі Power BI, спрощуючи тим самим обмін даними і аналітикою. Цей інструмент суттєво оптимізує процес моніторингу підприємницької діяльності у часі та за параметром використання фінансових і трудових ресурсів.

Якщо вести мову про найбільш перспективні інструменти бізнес-аналітики на вітчизняному ринку, то стабільний інтерес спостерігається з боку банківського сектора до продуктів класу Self-Service BI. Велика кількість банків України використовують сховища неефективно, а значна частина користувачів ставиться до якості даних в таких сховищах із недовірою. Тому EIM інструментарій стане невід'ємною частиною якісних BI-впроваджень.

Системи Business Intelligence затребувані перш за все на підприємствах із розвинутою IT-інфраструктурою, які працюють в висококонкурентних галузях. Однак, для власників малого бізнесу організація моніторингу власної підприємницької діяльності наразі є завданням, виконання якого є практично основною умовою для виживання їх бізнесу у складних економічних умовах посткризового періоду. Серед найпопулярніших інструментів

бізнес-аналітики, які можна порадити для здійснення самостійного моніторингу підприємницької діяльності із використанням засобів BI можна назвати Chartio, Clearify QQuBE, Domo, Information Builders WebFocus, Looker, Microsoft Power BI, Qlik Sense Enterprise Server, Tableau Desktop, Tibco Spotfire Desktop, і Zoho Reports. За винятком Clearify QQuBE, за допомогою кожного з цих інструментів для самостійної бізнес-аналітики можна формувати запит даних, аналізувати відповіді і створювати візуальну демонстрацію даних, яку можна використовувати для презентації нетехнічному персоналу. За допомогою Domo, Microsoft Power BI, Qlik Sense Enterprise Server і Tableau Desktop можна створювати сайд-шоу в стилі Microsoft PowerPoint. Це означає, що інформація на окремих сайдах стане «живою» і буде змінюватися під час презентації. Також забезпечується можливість працювати зі слайдами в режимі реального часу. Інструмент Information Builders WebFocus дає можливість вставляти статичні слайди з інтерактивними графіками в якості електронних вкладень.

Висновки. Отже, найважливішою умовою для активного впровадження сучасних технологій бізнес-аналізу для моніторингу підприємницької діяльності є рівень готовності підприємства до їх використання. Причому, проблема криється не тільки в підготовці IT-департаменту. Істотно більш важким завданням для практичного вирішення є підготовка бізнесу та менеджменту компаній до впровадження нових підходів при роботі з аналітичною інформацією.

На даний час в практиці роботи більшості організацій під бізнес-аналітикою розуміються технології формування та доставки звітів, а аналіз даних відбувається відокремлено від основних бізнес-процесів. Водночас, звіт дозволяє швидко визначити проблему, інтерактивні запити і навігації – зрозуміти причину і, можливо, сформулювати необхідне управлінське рішення, що дуже важливо за умови використання прийомів бізнес-аналітики саме з метою моніторингу підприємницької діяльності. Але його виконання часто не контролюється і не пов'язується з аналітикою. Щоб виправити ситуацію та внести необхідні корективи у організацію цього механізму, необхідно вжити дій для того, аби аналітика і відповідні бізнес-процеси виконувалися в єдиному циклі.

Сучасний стан економічної системи та рівень розвитку економічних відносин дозволяють припустити, що активний розвиток бізнес-аналітики динамічно продовжуватиметься через ряд наступних причин: по-перше, бізнес-розвідка стає все більш поширеною практикою у світі, а вітчизняні компанії прагнуть до запозичення кращих європейських та американських традицій ведення бізнесу; по-друге, фінансові менеджери наполягають на розвитку бізнес-аналітики у великих компаніях, у тому числі і для забезпечення можливості моніторингу підприємницької діяльності з боку власників суб'єктів господарювання; компанії починають використовувати все більше сучасних і комплексних форматів бізнес-аналітики для вирішення нових завдань та для відповіді на нові виклики для вітчизняного бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурак О. М. Інструменти бізнес-аналітики в регіональному аналізі / О. М. Бурак // Економічний аналіз. - 2015. - Т. 19(1). - С. 29-35.
2. Грабарев А. В. Застосування сучасних інформаційних систем бізнес-аналітики у менеджменті / А. В. Грабарев, В. М. Домрачев // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - № 1. - С. 139-145.
3. Клименко С. М. Фундаментально-вартісний аналіз як основа розвитку управлінської бізнес-аналітики / С. М. Клименко, Н. В. Шевчук // Стратегія економічного розвитку України. - 2015. - № 37. - С. 165-174.
4. Сисоєнко І. А. Теоретичні узагальнення щодо розуміння сутності поняття «бізнес-аналітика» / І. А. Сисоєнко // Таврійський науковий вісник. - 2013. - Вип. 83. - С. 382-386.
5. Штефан Б. Ринок бізнес-аналітики: тенденції та перспективи розвитку / Б. Штефан // Економічний аналіз. - 2013. - Т. 12(4). - С. 301-303.
6. Яремко З. М. Модель бізнес-аналітики підприємства в контексті стратегічного управління / З. М. Яремко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 3. - С. 328-333.
7. Ясенко О. Європейський ринок бізнес-аналітики: посткризовий період / О. Ясенко // Віче. - 2011. - № 12. - С. 29-32.
8. Kocbek A., Juric M. B. Using advanced business intelligence methods in business process management [Electronic resource] / A. Kocbek, M. B. Juric. - Access mode : http://ailab.ijs.si/dunja/SiKDD2010/Papers/Kocbek_Final.pdf.
9. Folinas D. A conceptual framework for business intelligence based on activities monitoring systems / D. Folinas // Int. J. Intelligent Enterprise. - 2007. - Vol. 1, No. 1. - p.65-80.
10. Pugna I. B., Albescu F., Babeanu D. The role of business intelligence in business performance management [Electronic resource] / I. B. Pugna, F. Albescu, D. Babeanu. - Access mode : <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.461.5849&rep=rep1&type=pdf>.